

Пријављено	9. 5. 2022.
В.П. ЈСБ.	Образак Д2

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођења

Јовић (Горан) Емилија

16.06.1991, Лесковац

Основне студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Руски језик и књижевност

Дипломирани филолог

2010. год.

2015. год.

8,68 (осам, 68/100)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Мастер академске студије руског језика и књижевности

Мастер филолог

2015. год.

2018. год.

9,00 (девет, 00/100)

Русистичка лингвистика

Историзми у роману "Петар I" Алексеја Толстоја и проблем превођења на српски језик

Докторске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Година уписа
Остварен број ЕСПБ
бодова
Просечна оцена

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Докторске академске студије филологије

2018. год.

120

9,71 (девет, 71/100)

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Јовић, Емилија. <i>О особеностима технике преводјења соматских фразеологизама са руског на српски језик</i>, Славистика, 2021., XXV/2, 125–137.</p> <p>У овом раду се истражују соматски фразеологизми и анализирају фактори који утичу на разумевање и могућност превода са руског на српски језик код оних говорника којима је руски језик нематерњи. Један од основних задатака рада је издвајање основних принципа којима се дефинишу могућности превода ових специфичних лексичких јединица у свести говорника руског језика као страног. По правилу, фразеологизам се преводи фразеологизмом, али то није увек могуће, па се зато за сваки конкретан случај преводјења соматских фразеологизама користе различите методе. Зато је циљ овог рада дефинисање основних фактора који утичу на могућност преводјења соматских фразеологизама код говорника руског језика.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M23
2	<p>Јовић, Емилија. <i>Симболички карактер соматских фразеологизама (на плану руског и српског језика)</i>, PhilologiaMediana, 2020., XI Vol.12, 619–635.</p> <p>У раду се истражују симболичке особине у структури соматских фразеологизама као јединица соматског кода руске и српске лингвокултуре. Износи се гледиште да поред језичке семантике, соматизме карактерише и додатна културолошка семантика, која поседује одређени симболички значај потврђен у језичкој и културолошкој слици света и која има своје фракције у представљању национално-културних заједница. Соматизми као репрезенти симболичког значења сами постају симболи. Као материјал у раду су послужиле лексеме у чији састав улазе различите соматске компоненте, ексцерпирани из релевантних руских и српских речника и националног корпуса руског и српског језика. Методолошки се рад ослања на конфронтациони и концептуални метод, а користи се и анализа речничких дефиниција.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M51
3	<p>Јовић, Емилија. <i>Улога појмовне метафоре путовања у фразеологизацији лексеме пут на плану руског, српског и енглеског језика</i>, PhilologiaMediana, 2021., XI Vol.13, 823–841.</p> <p>У раду се истражују основни принципи развијања појмовне метафоре ПУТОВАЊА на материјалу лексеме пут у саставу фразеолошких јединица у руском, српском и енглеском језику. Циљ истраживања представља утврђивање сличности и разлика између анализираних метафоричних израза у сва три језика. Као теоријски оквир послужила је теорија појмовне метафоре и сликовних схема, док се методолошки рад ослања на контрастивни метод у анализи. Полазећи од претпоставке да је концептуализација појма пут врло слична у истраживаним језицима, утврђено је да је највећи број ексцерпираних фразеолошких јединица у сва три језика у кореспондентном или еквивалентном односу.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M51
4	<p>Јовић, Емилија. <i>Хумористичка реклама као фрагмент медиорекламне слике света (на плану руског и српског језика)</i>, Живи језици, 2020., Vol. 40 № 1, 77–96, ISSN: 0514-7743.</p> <p>У раду се разматрају карактеристике руске и српке хумористичке рекламе у светлу постојања опште медиорекламне и језичке слике света као једне од особености савремених истраживања у области лингвокултурологије, журналистике, теорије</p>	M52

медија, са тачке гледишта утицаја језика рекламног садржаја на свест и свакодневни живот савременог потрошача (корисника рекламе). Предмет овог истраживања су савремена руска и српска хумористички реклама присутна у руским и српским телевизијским програмима, интернет простору и јавним гласилима.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Јовић, Емилија. Лингвистички и културолошки аспект описивања историзама (на плану руског и српског језика), зборник радова САВРЕМЕНИ ТОКОВИ У НАУЦИ О ЈЕЗИКУ И КЊИЖЕВНОСТИ, 2019., књига 2, 369–383, ISBN 978-86-7379-515-7; COBISS.SR-ID 280740620.

Ауторка полази од феномена безеквивалентне лексике која представља интересантан, али недовољно истражен лингвистички проблем и анализира два аспекта описивања историзама као једне врсте безеквивалентне лексике, што је и саставни део описивања историзама када говоримо о сродним језицима какви су руски и српски језик. Користећи конфронтациону методу, у раду се сагледавају два различита аспекта проучавања историзама на конкретним примерима из грађе у оба језика. Такође, у раду се истиче важност изучавања и описивања историзама у данашње време и њихова примењивост у практичном процесу наставе руског језика као страног, као и у области превођења са руског на српски језик и обратно.

M45

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Јович, Эмилия. Соматизмы как часть фразеологической картины мира (на плане русского и сербского языков), зборник радова НОВО И ТРАДИЦИОНАЛНО У ТРАНСЛАТОЛОГИЈИ И НАСТАВИ РУСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ, 2021., 348–356, ISBN: 978-99976-34-72-6.

У овом раду ауторка анализира свеукупност фразеолошких гнезда у руском и српском језику са основном соматском компонентом. Фразеологизми са соматском компонентом најтачније описују човека у свим сферама његове делатности, његова осећања, мисли, поступке и емоције. Читава гнезда ФЈ са соматским компонентама сведоче о бројним екстралингвистичким факторима који су неопходни за стварање ФЈ уопште. На основу наведених примера руских и српских соматских фразеологизама ауторка покушава да укаже на битно својство језика да чува културолошку и историјску информацију, односно на то да поред комуникативне, језик има и снажну кумулативну функцију.

M33

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

Образложење

На основу увида у комплетну документацију пријаве теме докторске дисертације можемо константовати да кандидаткиња Емилија Јовић испуњава све услове предвиђене одговарајућим законским и подзаконским актима (члан 40 Закона о високом образовању, члан 152 Статута Универзитета у Нишу, члан 135-137 Статута Филозофског факултета, Правилник о поступку припреме и условима за

одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу од 04.06.2018. године, СНУ број 8/16-01-005/18-014). Овде се посебно мисли на уверење да је испунила све обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија филологије на Филозофском факултету у Нишу (освојила је 120 ЕСПБ, положила све испите са просечном оценом 9,71 и уписала шести семестар) те тиме стекла право да поднесе захтев за одобравање пријаве теме докторске дисертације. Такође, кандидаткиња је приложила биографске податке, списак објављених радова и саме радове (наведени и описани на претходним страницама овог извештаја), име предложеног ментора и изјаву предложеног ментора о прихватању менторства, те, коначно, предлог и образложење теме и истраживања којим жели да се бави у својој докторској дисертацији.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање	др Дејан Марковић, редовни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање	Русистичка лингвистика
Датум избора	14.12.2020. год.
Установа у којој је запослен	Филозофски факултет у Нишу
Е-пошта	dejan.markovic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Марковић, Дејан (2013). <i>Руски и српски соматизми на примеру једне фразеолошке јединице</i> , у: међународном тематском зборнику TRENDS AND TENDENCIES IN MODERN PHILOLOGY, University of Primorska, A.F.M. Krakow University, Koper, ISBN 978-961-6917-01-8, UDK 81'1(082), COBISS 265754624, 115-140.	M14
2	Маркович, Дејан и Благович, Ненад (2016). <i>Образ волка в лингво-культурологическом восприятии русских и сербов (опыт сравнительной типологии на материалах некоторых жанров фольклора)</i> . Научни часопис Славистика XIX, УДК 811.16+821.16, ISSN 1450-5061, BIBLID: 1450-5061, стр. 267-276.	M52
3	Марковић, Дејан (2018), <i>Лингвокултуролошки аспект простора и семантика просторних односа у руском језику и њихови еквиваленти у српском језику</i> . Тематски зборник радова са XI интердисциплинарне конференције под називом <i>Језик, књижевност, простор</i> на Филозофском факултету Универзитета у Нишу, 28. и 29. априла 2017, издање Филозофског факултета у Нишу, ISBN 978-86-7379-473-0, COBISS.RS-ID 262242572, УДК 811.161.1"37 811.163.41"37, стр. 575-587.	M14
4	Марковић, Дејан (2018), <i>Терминолошке синтагме у руској компјутерској терминологији и преводни српски еквиваленти /TERMINOLOGICAL SYNTAGMS IN RUSSIAN COMPUTER TERMINOLOGY AND THEIR SERBIAN TRANSLATION EQUIVALENTS</i> . Часопис TЕМЕ, г. XLII, бр. 2, април - јун 2018, ISSN 0353-7919 (Print), ISSN 1820-7804 (Online), COBISS,SR-ID 559631, DOI: 10.22190/TEME1802391M, UDK 811.161.1"36:811.163.41"36:004, pp. 391-400.	M24
5	Маркович Дејан, Благович Ненад (2019). <i>Образ медведя в восприятии русских и сербов (Опыт сравнительной типологии на материалах некоторых жанров фольклора)</i> . Сетевой журнал „Научный результат“. Серия „Социальные и гуманитарные исследования“ – Т.5, №2, 2019. (стр. 23-31). Белгород, Россия: Белгородский государственный национальный исследовательский университет. [Marković, D., Blagojević N. (2019). IMAGE OF A BEAR	M51

IN PERCEPTION OF RUSSIANS AND SERBS (EXPERIENCES OF COMPARATIVE TYPOLOGY ON THE MATERIAL OF SOME GENRES OF FOLKLORE). Research Result, Social Studies and Humanities – T.5, №2, 2019 (pp. 23-31). Belgorod, Russia: Belgorod State National Research University]. (The journal "Research Result" is included in the Russian science citation index scientific basis /RSCI/ ПИНЦ - license agreement No. 765-12/2014). ISSN 2408-932X; УДК 271, DOI: 10.18413/2408-932X-2019-5-2-0-3.

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.			
2.			
3.			
4.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета **ДА** **НЕ**

Образложење

На основу поднете документације можемо константовати да проф. др Дејан Марковић испуњава све законом и уредбама предвиђене услове да буде именован за ментора у изради докторске дисертације Емилији Јовић. Предложени ментор је аутор значајног броја публикованих радова и монографија из уже научне области Русистичке лингвистике, при чему објављени радови спадају у категорије неопходне за одобрење менторства, те квалитативно и квантитативно (по броју остварених бодова) значајно премашују прописани број публикација и бодова из наведених категорија (прописаних Статутом Универзитета и Факултета, а сходно Закону о високом образовању).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	Соматски код културе у руском и српском језику (на материјалу соматских фразеологизама)
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Филолошке науке
Ужа научна област	Русистичка лингвистика
Научна дисциплина	Лексикологија

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предмет истраживања дисертације биће фразеологизми у руском и српском језику и функција соматског кода и културолошких концепата у њима. Будући да говоримо о кључном термину семиотике, коду, предмет истраживања базира се на закону поклапања/непоклапања плана израза и плана садржаја једног језичког знака. Умберто Еко под термином код подразумева "систем комуникативних конвенција које парадигматски сједињују елементе из серије знакова са елементима из серије семантичких блокова (или смислова) и које утврђују структуру оба система: сваки од њих је регулисан правилима комбинаторике која одређује редослед знакова и семантичких блокова који су, пак, синтагматски уређени" (ЕКО 1998: 61). Код ствара и реализује своју функцију у језику и култури коју можемо посматрати као семиотски систем у коме се синтетишу знакови и смислови, где знак представља носиоца онога што је обрађено у процесу самоспознаје човековог личног, надличног и међуличног бића у свету (ТЕЛИЈА 1999: 48). У савременој лингвистици појам културолошког кода добио је широку распрострањеност, посебно захваљујући радовима В. В. Красниха који га дефинише као "мрежу којом култура обавија свет који нас окружује, затим га рашичлањује, категоризује, структурише и оцењује" (КРАСНИХ 2002: 33). Као најоптималнији приступ у лингвокултуролошким истраживањима издвојио се

принцип организације културолошких знакова у код културе према тематским карактеристикама: 'човек' (антрополошки код), 'природа' (природни код), 'тело' (телесни или соматски код) и др. Ауторка М. Ј. Ковшова такође издваја тематске кодове културе као најоптималније лингвокултуролошке моделе у савременим истраживањима. По форми то су супстанционално различити знакови материјалног и духовног света обједињени у оквирима једне теме. Садржински, ови знакови представљају различите реалије које су осмишљене у естетским и етичким категоријама, чиме постају носиоци културолошких идеја и ствараоци културолошког простора једне језичке нације (КОВШОВА 2013: 16).

Истичући универзални карактер постојања кодова у култури бројни лингвисти примећују да дати феномени, у тежњи да сачувају универзалне црте, ипак имају и своју националну разноликост. Према мишљењу Д. Б. Гудкова *"кодови националне културе припадају делу културолошки националног простора и тако одражавају и одређују карактеристике језичке свести и језичке слике света представника једне лингвокултуролошке заједнице"* (ГУДКОВ 2007: 124).

У дисертацији ће кандидаткиња истраживати соматски код културе који се одређује као скуп назива који именују тело у целини или његове делове, као и специфичне квалитативне особине (боја, форма, конзистенција), затим квантитативне односе (величина, тежина), физичка, ментална, интелектуална и емоционална стања или радње, позе, гестове и делатности, као и просторна и временска мерења која носе додатне, функционално значајне смислове који тим називима додељују улогу знакова језика културе.

Соматски код културе моделирајући језичку слику света, а као што ће се у истраживању потврдити и фразеолошку слику света, сачуван је у лексичком, фразеолошком и паремиолошком фонду једног језика. При преношењу смисла са једног језика на други често се губи на сликовитости и симболици на којима управо инсистира дати соматски код културе, те је врло често то и семантички камен спотицања. На пример, фразеологизам *кровљ с молоком* у руском језику семантички указује на младог и здравог човека, али се при преводу на српски језик губи та соматска сликовитост, будући да изостаје соматска компонента у српском еквиваленту *здрав као дрен*.

Основна јединица кода културе је соматски концепт. Овде треба нагласити да концепт није само знак у језику, већ и у култури, јер у себи обухвата и транслитерује симболичне смислове, еталоне и стереотипе означених појмова.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Како је реч о теми која и у руској и у српској лингвокултури и научној теорији привлачи значајну пажњу лингвиста, сматрамо да је потребно наставити са њеним развојем, усавршавањем и продубљивањем, посебно акцентирајући разлике које у истраживаном корпусу могу бити забележене на плану двају језика, а литература којом се кандидаткиња руководи помаже да се речнички корпус сагледа и у кључу својеврсног очувања веза између две националне културе. Оправданост избора ове теме аргументовали бисмо и статусом руског језика као страног у актуелној друштвеној и образовној поставци у Србији. Наиме, планирано је да се проблематика рада повеже и са самом наставом руског језика као страног, као и са облашћу превођења у којима би језичку интерференцију требало свести на минимум.

Списак литературе који је приложила кандидаткиња нам говори да ће истраживање бити квалитетан наставак досадашњих истраживања, тим пре што је уврштен и немали број савремених библиографских јединица.

Узети су у обзир како домаћи, тако и страни истраживачи попут Мушовића, Човић, Драгићевић, Пејановић, затим Виноградова, Маслове, Пименове, Ковшове, Красниха и др.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

У раду се истражује соматски код културе као скуп назива делова тела који носе додатне, културолошки значајне смислове. Као основна јединица у проучавању овог кода културе узима се соматски концепт. Циљ овог истраживања је издвајање етнокултурних елемената соматских концепата као јединица телесног кода руског и српског језика. Као резултат конфронтационе анализе јавља се високи степен симетричности и еквиваленције у репрезентацији људског тела у руској и српској језичкој

слици. Непоклапања и разлике илустровани су формалним одсуством лексема у фразеологизмима у једном и присуством у другом језику, а све то је узроковано разликама етнокултурних концепата и развоја двеју језичких култура. Истраживање и конфронтативна анализа фразеолошких јединица често су мултидисциплинарног карактера, те остављају простора и за когнитивно-лингвистички и културолошки приступ њиховој анализи. Стога су циљеви дисертације следећи:

– ексцерпирање фразеологизама у руском и српском језику чију позадину гради соматски код култура оба језика;

– утврђивање сличности и разлика између анализираних соматских фразеолошких јединица и усвајање општег модела концептуализације ових елемената двеју лингвокултура. Полазна основа је, дакле, конфронтациони метод који се користи при интерпретацији и анализи корпуса.

Сви примери фразеологизама биће преузети из општих и фразеолошких речника чији списак ће бити прилођен на крају. Кандидаткнића ће настојати да у раду прикаже како се специфични телесни код руске и српске језичке културе одражава на њихове фразеолошке слике.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

Резултати овог истраживања могли би да служе као својеврсна база соматских представа на плану руског и српског језика оличених у скупу соматских концепата који се односе на соматску групу лексике, тј. соматске фразеологизме. Очекиване сличности и разлике биће посматране у кључу дефинисања прототипског система соматског кода који чини позадину двеју истраживаних лингвокултура, са циљем истицања националне конотације и традиционалног виђења ове врсте лексике у истраживаним словенским језицима.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

У раду ће бити примењивани, у складу са посебним аспектима анализе, различити методи: метод синхроног описа, метод интерпретационе анализе, метод концептуалне анализе, метод конфронтативне анализе, као и компаративно-историјски метод при расветљивању етимологије појединих фразеолошких јединица. Концептуална анализа у дисертацији врши се на материјалу фразеологизама ексцерпираних из релевантних фразеолошких речника руског и српског језика. Дати фразеолошки материјал убедљиво потврђује да “језик није само помоћни, већ понекад и довољан инструмент који подупиरे мисаоне активности”. Језик и мисли се развијају паралелно и усаглашено при чему надјезичка когнитивна структура и елементи који је симболишу образују нераскидиво јединство (КИБРИК 2015: 29 – 57).

Да бисмо анализирали соматске концепте приступамо концептуалном методу који подразумева неколико етапа и то: анализу унутрашње форме речи-репрезента концепта, истраживање концептуалних метафора, описивање начина концептуализације тих концепата, анализу лексичког значења и симболичких карактеристика (ПИМЕНОВА 2003: 109).

У фразеолошким речницима руског и српског језика бележимо велики број фразеолошких јединица које се својим значењем ослањају на соматске концепте двеју језичких култура и будући да се ради о врло блиским словенским језицима, степен еквиваленције у нашем случају је висок, мада у корпусу бележимо и значајне разлике у појединачним примерима.

Рад ће бити рађен на материјалу речничких јединица свих релевантних фразеолошких речника у руском и српском језику, а грађа ће по потреби бити допуњена јединицама из конкретних књижевних текстова на руском и њихових преводних еквивалената. Дакле, наше главно истраживање у раду ће бити корпусног карактера.

Предложена тема се
прихвата неизмењена
Коначан наслов теме
докторске
дисертације

ДА

НЕ

Соматски код културе у руском и српском језику (на материјалу соматских фразеологизама)

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу поднетих докумената у пријави докторске дисертације под називом: *Соматски код културе у руском и српском језику (на материјалу соматских фразеологизама)* кандидаткиње Емилије Јовић закључујемо да је тема научно заснована и да своје оправдање утемељује на пажљиво одабраној литератури. Главни предмет проучавања докторске дисертације представља свестрано разматрање соматских фразеологизама кроз утврђивање разлика и сличности између структурних компонената руског и српског соматског културолошког кода, с циљем превазилажења језичке интерференције. Стога, Комисија има задовољство да **предложи Наставно-научном већу Филозофског факултета и Научно-стручном већу за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу да прихвате овај предлог** и тиме омогуће кандидаткињи Емилији Јовић да започне рад на својој дисертацији.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-003/22-013

Датум именовања Комисије 12. 4. 2022. године

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
	Др Марина Кебара, ванредни професор	председник
1.	Руски језик (Научна област)	Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (Установа у којој је запослен)
2.	Др Дејан Марковић, редовни професор Русистичка лингвистика (Научна област)	ментор, члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)
3.	Др Иван Јовановић, ванредни професор Француски језик (Научна област)	члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)
4.	Др Александра Јанић, доцент Српски језик (Научна област)	Члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)

Датум и место:

Крагујевац и Ниш, _____ 2022.